

En krönika ur ett sent perspektiv

Livsfragment

Carl-Erik Wiberg

15.

*Jag går ur rum i rum och var gång som
jag träder in i ett rum mäter jag
med ögonen rummets höjd, bredd och djup
tills det en dag går upp för mig att rum-
met jag just inträtt i har samma dim-
ensioner som det rum jag lämnat nyss
Sant är att jag bor i ett och samma
rum i en frihet som är begränsad*

Med många år i Afrika var jag
villig att pröva något annorlunda
och knappt att jag förstod hur det gick till
fanns jag med Marija i Nordkorea
i Pyongyang på halvön som är tudelad
i Panmunjom och avdelar i söd-
er ett Korea och i norr ett annat

Vi kom med flyg från Beijing till Pyongyang

i april 1986

till Kim Il-sungs jordiska paradiset!

Vi mottogs med stor vänlighet och med

försäkran om att man ville oss väl

I Mansudong, i diplomatstaden

omgärdad av en mur fick vi bebo

ett hus (två våningar) och med trädgård

Kontorsbyggnaden låg på samma tomt

I blom längs muren som omgav vårt hus

magnoliorna lyste magnifikt

Men livet i Pyongyang var helt olikt

allt annat boende vi hade haft

Vi var ju avlyssnade inomhus!

Men vi anpassade oss rätt så bra

och blev där kvar i nästan fyra år

Till Panmunjom och många andra orter

i norr och söder för vi att se oss
om men med följe givetvis och buggad
var hem och kontor Att övervakas
var del av vår och varje utlännings
rutin, men vi lät inte oss bekomma

Vårt tekniska biståndsprogram till Nord-
Korea innehöll många *projects*
i industri, jordbruk och utbildning
Det var ett ständigt slit att i rätt tid
planera *inputs* av resurser som
behövdes, teknisk utrustning och ex-
pertis Det var stor tur att vi hade
ett gott samarbete med en avdelning
i Handelsdepartementet, som var
vår motpart och leddes av HanTae-hyok,
och var en positiv och hygglig man

Med tiden nåddes några resultat
men vägen dit var rätt påfrestande
och jämt var jag på språng att ingripa
när något viktigt fattades eller
gick snett Det hände ofta och jag kunde
sällan slappna av men lyckligtvis
fanns Beijing inom ett dygns räckhåll och
på tåget sov jag hela resan dit,
en lisa att få fara bort ett tag
från instängdhet och övervakning, för
i Beijing rörde vi oss i frihet
Den jättestaden var för oss Paris
och återställare för mitt humör

Några *projects* var avancerade
som "Integrated Circuits" och krävde
inputs av västerländsk teknologi

Men med stor envishet och skicklighet avslutades projektet lyckosamt, något som i de högsta kadren noterades och vi blev bjudna, jag och tillsammans med kollegor på kontoret och några av våra motparter i Handelsdepartementet till mytomspunna *Paekdusan* nära gräns till Kina av Kim Yong-il, som lånade ut sitt privata flygplan till en snabb transport

Marija klarade sig riktigt bra och med diplomatfruar umgicks hon en del men hennes problem var att komma över riktig mat i särskilda butiker för de diplomater, som med "röda won", valutan som var kon-

vertibel, kunde köpa allt, men fick
ändå i kö stå och vänta på att
hyllorna skulle fyllas upp, för brist-
erna var uppenbara och ibland
fanns vare sig grönsaker eller kött
Men då Marija en gång gjorde klart
att hon för avsikt hade samma kväll
att laga till en måltid för inbjud-
na koryféer från departement-
et trollades för hennes ögon fram
färskt nötkött, grönsaker och annan kost

Prins Sihanouk och hans gemål Monique
i landsflykt gästade vart år Pyongyang
där landets Store Ledare dem till-
delade ett palats i stans utkant
Dit bjöds från vänligt sinnade nationer

diplomater att spela badminton
med Sihanouk och se hans filmer som
utspelades i hemlandet Kampu-
chea då landet hans var ännu fritt
Ibland fick vi avnjuta en furstlig
underhållning då Sihanouk med sin
Monique sjöng i duett en evergreen

Mot slutet av min tjänstgöring i Nord-
Korea inbjöds högste chefen från
UNIDO¹¹ och med honom jag till möte
med Kim Il -sung att med honom rådslå
om hur råda bot på den allvarliga
miljöförstöring, som då hotade
omintetgöra huvudmålet att

---

¹¹ United Nations Industrial Development Organization med
huvudkontor i Wien.

få landets industri att nå ifatt
rivalen Sydkoreas produktion
Man hade börjat inse allvaret
med konsekvenser av ohämmade
utsläpp från kemisk industri i norr
Palatset där Den Store Ledaren
höll till låg intill havets rand nära
Hamhungs giftiga färgfabriker och
med rök som dolde staden i dimma
Efter vi hade blivit fotade
med Kim Il - sung förflyttade vi oss
till möteslokalen varifrån vi
genom ett jättefönster kunde se
ett upprört hav som inte hördes alls
Dagsljuset utifrån ibland jag såg
i Kim Il - suns glasögon reflekteras
när han sig böjde fram och tillbaka

att sina synpunkter understryka
Det kändes överkligt att sitta där
och vara delaktig i samtal som
jag visste inte skulle leda till
något konkret eftersom vi båda,
UNDP och inte minst UNIDO,
var utan medel att reellt bistå
en etisk och livsviktig gärning som
att rena samhällsfarlig atmosfär
Dessutom hände detta som på låtsas,
vilket jag inte visste då, för det
var först långt senare som jag förstod
att makten hade sonen Kim Yong-il
tillskansat sig från sin far Kim Il-sung
och denne usurperat långt innan
jag visste någonting om Nordkorea
Men medan samtal med Kim Il-sung pågick

om vådlig luft i olika delar
av Nordkorea mötte utsatta
koreaner en allt för tidig död
av luften som de var dag andades

UNIDO:s D-G Domingo Siazon och jag flankerar ”Den Store Ledaren”
utanför Hamhung, augusti 1989

I Demokratiska Folkrepublik-
en, pseudonym för Nordkorea, är
ju koreanerna förslavade
under en diktatorisk lednings fot
Det hindrar inte alls att kulten av
Den Store Ledaren och sonen Kim
Jong-il var av en sådan dignitet
att vi, främmande från andra länder,
var brydda om hur detta kunnat ske
Men Kim Il-sung var för koreanerna
en landsfader som undervisade
i skilda ämnen på sina besök
till byar och till städer i landets
mest perifera delar för att visa
med närvaro och påstådd expertis
hur sakerna på rätt sätt skulle göras
Det handlade till en del om *Juche*,

en överlevnadsfilosofi, som
i alla sammanhang av ledningen
hårt propagerades och i böcker
i Kim Il-sungs namn vitt och brett spriddes
I varje hem i Nordkorea fanns
porträtten av dem båda, *Fadern* och
Sonen, som alla medlemmar i var
familj i vördnad måste buga för,
om inte dagligen så på födel-
sedagarna, vars firande begicks
med stora festligheter i Pyongyang
i form av massuppvisningar på Kim-
Il-sung stadion och med inbjudna
främmande dignitärer till bankett

Jag gjorde det jag antog var min plikt
och tjänade en nomenklatura,

som inte drog sig för att landets egen
befolkning leda mot en kataklism,
en hungerkatastrof som man i väst
fick vetskap om efter en tid Då hade
på landsbygden tusentals människor
av svält och umbäranden omkommit
Om detta visste jag ju ingenting,
då jag från verkligheten, den råa,
befann mig avskuren på mitt kontor
Men något kan jag nu i efterhand
tillgodoräkna mig och det var att
i Nordkorea var jag också den
som Världslivsmedelsfonden företrädde,
(World Food Program) Jag skrev under avtalet
med Nordkorea, men det dröjde innan
de livsviktiga leveranserna
kunde nå landsbygdsfolket som led nöd

Då hade vi lämnat Pyongyang för gott
den dag Marija fyllde 49
och reste först till New York för att där
invänta agremanget för min nästa
FN-tjänstgöring, som blev den sista
Ibland så tänker jag på min tid i
Pyongyang om hur okunnig jag var då
om nöd och umbäranden i landet,
om hur vi i diplomatkvarteret
förnöjsamt levde gott materiellt
Och när jag skalar någon gång med kniv
ett äpple påminns jag om att ofta
på banketter dit jag var inbjuden
ett äpple avslutade måltiden
Men det som gör mig eftertänksam är
att svältande nordkoreaner nog
mer än gärna skulle ha ätit skalet.

På "heliga" Paekdusan 1988

Med Han Tae-hyok vid avresan från Pyongyang.

